



VATTENMYNDIGHETEN NORRA ÖSTERSJÖN

Sammanträde med vattendelegationen för Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt

Datum:

9 mars 2022

Plats:

Länsstyrelsen lokal Bråfors samt Skype

Närvarande:

Ledamöter:

Ulrica Gradin, ordförande (vikarierande landshövding)

Stefan Löfgren, justerare

Anne-Li Fiskesjö

Klas Lundbergh

Daniel Källenfors

Peder Eriksson

Annika Israelsson

Ellinor Vikman Rindevall (via Skype)

Förhindrade:

Petter Ström

Lena Tilly

Johanna Lindgren (adjungerad)

Övriga:

Anna Linusson, Vattenmyndighetens kansli

Jenny Caruso (sekreterare), Vattenmyndighetens kansli

Martin Erlandsson Lampa, Vattenmyndighetens kansli

Malin Pettersson, Vattenmyndighetens kansli

1. Ordförande öppnar mötet

Ordföranden hälsade alla välkomna till mötet. Ett särskilt välkomnande riktades till nya ledamoten Daniel Källenfors, politiker och ordförande för kommunstyrelsen i Lidingö. En presentationsrunda hölls och mötet förklarades därefter öppnat.

2. Justerare utses

Stefan Löfgren utsågs att jämte ordföranden justera protokollet.

3. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes.

4. Protokoll från föregående möte

Protokoll från föregående möte (2 december 2022) godkändes och lades till handlingarna.

5. Läget angående regeringsprövning av förslag till åtgärdsprogram

Anna Linusson redogjorde för läget angående regeringens prövning av förslagen till åtgärdsprogram.

Regeringen tog den 16 december beslut om att pröva förslagen till åtgärdsprogram, och att tidigare åtgärdsprogram ska fortsätta gälla till dess att nya åtgärdsprogram har beslutats. Vattenmyndigheterna står beredda att ta tag i åtgärdsprogrammen igen så snart regeringen meddelar resultatet av prövningen. Hur stort arbete det blir och när det kommer är helt beroende av vad regeringen kommer fram till och när beslutet fattas.

Vattenmyndigheten publicerade i slutet av januari den samrådssammanställning som delegationen godkände på decembermötet. I sammanställningen redovisas översiktligt de synpunkter som inkom under samrådet, och vilka revideringar som gjordes i dokumenten fram till dess att prövningen påbörjades. Redovisningen utgör viktig återkoppling till de som engagerade sig under samrådet.

Prövningen gör att vissa aktiviteter i verksamhetsplanen inte kan genomföras som planerat. Arbetet med att informera om och förankra de nya åtgärderna skjuts på framtiden. Rapporteringen till EU, som skulle ha genomförts senast den 22 mars, kommer att bli försenad. Vattenmyndigheterna har dock förberett allt som går att förbereda så här långt inför rapporteringen.

Det finns dock många arbetsuppgifter som inte är beroende av prövningen och arbetet med dessa pågår för fullt. Det handlar bland annat om förberedelser inför kartläggning och analys i den nya förvaltningscykeln. Arbetet med att se över MKN för vattenförekomster där det finns verksamheter som ska prövas inom NAP påverkas inte av prövningen, se vidare under punkt 6 c.

6. Information om aktuella frågor

a) Vattenmyndigheternas gemensamma verksamhetsplan 2022

Anna Linusson informerade om de fem vattenmyndigheternas verksamhetsplanering. Inför den nya förvaltningscykeln har vattenmyndigheterna reviderat de gemensamma styrdokumenterna. Vattenmyndigheterna har formulerat vision, övergripande mål, gemensamma värderingar samt prioriteringar för de kommande årens arbete, se bild 7–16 i bilaga 1. Utgångspunkten är de ramar för vattenmyndigheternas uppdrag som finns i lagstiftningen. I styrdokumenterna har uppdragen förtydligats.

Anna Linusson lyfte särskilt några förtydliganden och prioriteringar som gjorts. Bland annat tydliggörs att vattenmyndigheterna prioriterar sådana samverkansinsatser som syftar till att miljö kvalitetsnormerna ska nås, se bild 9 i bilaga 1. Ett annat viktigt tydliggörande är att vattenmyndigheternas arbete och beslut baseras på bästa möjliga data och metoder som finns tillgängliga vid det tillfälle då arbetet måste göras och beslutet måste fattas, se punkt 4 på bild 11.

Det har också tydliggjorts att arbetet måste anpassas efter tilldelade resurser, se punkt 5 på bild 15. Vattenmyndigheterna har ett brett uppdrag och nya arbetsuppgifter har tillkommit utan resursförstärkning. Det finns stora förväntningar på vad vattenmyndigheterna ska leverera. Det är viktigt att vattenmyndigheterna kommunicerar vad som är möjligt att göra inom ramen för de resurser vattenförvaltningen har till förfogande.

Det fördes en diskussion i vattendelegationen om resurstilldelning och återkoppling till regeringen. Hur kan vi förbättra återrapporteringen till regeringen av hur resurser för vattenförvaltningsarbetet används? Tydliggöra i årsredovisningen att resurserna inte räcker till för att uppnå målen? Ta upp på möte mellan Regeringskansliet och landshövdingarna i maj, då det gångna året ska diskuteras? Kan vattendelegationen ha en roll i detta?

Kansliet och ordförande tar dessa frågor vidare till övriga vattenmyndigheter och diskuterar vilken som är den bästa framkomliga vägen.

Malin Pettersson redovisade några av de större aktiviteter som ligger i verksamhetsplanen för 2022, se bild 18–22 i bilaga 1.

Delegationen gav ett viktigt medskick angående åiterrapporteringen av genomförda åtgärder. I åiterrapporteringen finns en fråga där länsstyrelsen ska ange om man har en tillsynsplan för 2022. Hos de flesta länsstyrelser är tillsynsplanen för 2022 inte fastställd vid den tidpunkt enkäten ska lämnas in (28 februari).

b) Vattenmyndigheternas samarbete med HaV och SGU

Den 23 februari hade de fem landshövdingarna som är ordförande i vattendelationerna möte med HaV och SGU om hur samarbetet kan utvecklas mellan myndigheterna. Som ett steg i att förbättra samarbetet finns förslag att anlita en extern konsult för att beskriva roller och ansvarsfördelning, framförallt mellan HaV och vattenmyndigheterna. Komplexiteten är mindre uttalad mellan SGU och vattenmyndigheterna. Ett utkast till sådant uppdrag har tagits fram och ligger nu hos HaV för synpunkter.

c) Normöversyn av vattenförekomster påverkade av vattenkraft som ska NAP-prövas

Anna Linusson informerade om arbetet med att se över miljökvalitetsnormer för vattenförekomster där det finns verksamheter som berörs av nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP), se bild 23–27 i bilaga 1. Arbetet hålls ihop av en vattenmyndighetsgemensam grupp.

Översynen av normer görs stegvis och är synkroniserad med tidplanen för NAP. Det finns flera utmaningar som behöver hanteras: avvägningar mellan KMV/mindre stränga krav och krav för Natura 2000-områden, bedömning av påverkan på reglerförmåga, säkerhetsskyddsfrågor, systembyte från VISS 1.0 och VISS 2.0 med mera, se bild 24–25.

I Norra Östersjöns vattendistrikt berörs inga vattenförekomster av prövningar under 2025. Det finns därför inga delegationsbeslut om MKN under 2022 och 2023, se bild 27 i bilaga 1. Däremot finns vattenförekomster som berörs av NAP-prövning 2026–2028, och för dessa ska samråd och beslut om MKN genomföras under 2024.

d) Kanslifrågor

Vattenmyndighetens nyanställda vattensmordnare, Gitte Jensen, presenterade sig för vattendelationen. Gitte Jensen kommer bland annat att arbeta med frågor som rör vattenförsörjning och grundvatten. Hon kommer närmast från Länsstyrelsen i Stockholm.

7. Aktuella remisser

a) Dricksvattenutredningens betänkande

Malin Pettersson informerade om remissen över dricksvattenutredningens betänkande (SOU 2021:81), med svarstid senast den 7 mars. Vattenmyndigheten har deltagit i Länsstyrelsens yttrande över remissen. De synpunkter som framförts har arbetats fram av en grupp med deltagare från flera vattenmyndigheter.

En grund i dricksvattendirektivet är att det ska införas en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla faser i dricksvattenproduktionskedjan:

- Tillrinningsområden för uttagspunkter
- Försörjningssystemet
- Fastighetsinstallationer

Vattenmyndigheterna föreslås få en roll när det gäller karakterisering av tillrinningsområden, se bild 30 i bilaga 1. Bland annat ska vattenmyndigheterna enligt förslaget ta fram riskhanteringsåtgärder som ska ingå i det ordinarie åtgärdsprogrammet.

Vattenmyndigheterna föreslås få ett medelstillskott motsvarande två nya årsarbetskrafter/kansli och beredningssekretariatet ett tillskott motsvarande en ny årsarbetskraft/beredningssekretariat, se bild 32.

I yttrandet tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att vattenmyndigheterna får detta uppdrag. Vattenmyndigheterna gör redan idag en stor del av det arbete som ska göras. Vidare lyfts också fram att SGU och SMHI behöver få i uppdrag att avgränsa tillrinningsområden, och att det krävs specifika medel för detta. Se vidare bild 33 i bilaga 1.

b) Vägledning om KMV från HaV

Martin Erlandsson Lampa informerade om en vägledning som varit på remiss från HaV, rörande processen att förklara ett vatten som kraftigt modifierat (KMV) på andra grunder än vattenkraft. Vattenmyndigheterna har tagit fram ett gemensamt svar på remissen som skulle besvaras senast den 28 februari.

Martin Erlandsson Lampa redovisade övergripande de synpunkter som vattenmyndigheterna lämnade, se bild 34 i bilaga 1. Bland annat anges att det skulle behövas en konkretisering av begrepp som "samhällsnyttig verksamhet" och "orimliga kostnader". Vägledningen omfattar bara de första stegen i KMV-processen. De steg som handlar om definition av ekologisk potential och att fastställa miljö kvalitetsnormer ingår inte.

Den skriftliga vägledningen är således inte komplett men vattenmyndigheterna har en bra dialog med HaV. Naturvårdsverket är vägledande myndighet när det gäller markavvattningsfrågor och de ingår i projektets referensgrupp.

8. Uppstart av projekt om KMV markavvattning

Martin Erlandsson Lampa informerade om vattenmyndigheternas projekt som handlar om KMV kopplat till markavvattning. Det är en av de större aktiviteterna under denna förvaltningscykel. I projektet ingår personer från både vattenmyndigheterna och beredningssekretariaten. Martin Erlandsson Lampa och Nazanin Mahmoudi leder arbetet.

Martin Erlandsson Lampa inledde med att översiktligt förklara vad ett KMV är och hur arbetsprocessen kring KMV ser ut, se bild 36–39 i bilaga 1. Hittills har KMV-arbetet fokuserat på påverkan från vattenkraft men nu tas ett grepp om markavvattningen också.

Tidplanen för arbetet redovisades, se bild 40. Under 2022 utarbetas metodik och vägledning i samverkan med bland annat HaV, Jordbruksverket och LRF. Under 2023 arbetar beredningssekretariaten med de olika stegen i KMV-processen. Under 2024 genomförs samråd och i december samma år fattar vattendelegationen beslut.

En av många utmaningar i projektet är att detta arbete behöver göras utifrån den nya vattenförekomstindelningen. Den kommer inte att vara på plats i nya VISS förrän 2024, så det krävs en särskild lösning för att hantera perioden fram till dess. Förseningar i leveranserna av den nya vattenförekomstindelningen från SMHI gör dessutom att projektet troligen kommer att försenas med minst tre månader.

Det fördes en diskussion i delegationen om huruvida särskilda förorenande ämnen (SFÄ) vägs in i arbetet. Dräneringen innebär att man tillför syre till markprofilen, vilket påverkar halterna av nitrat/ammonium. Båda dessa är SFÄ och påverkar ekologiska statusen. Martin Erlandsson Lampa tar med sig frågan om hur detta ska hanteras.

Det finns fler utmaningar i arbetet, bland annat att definiera ekologisk potential och undantag, se bild 47 i bilaga 1.

Avvägningen mellan kostnader och miljönytta görs i det sista steget i arbetet, när miljökvalitetsnormer ska fastställas. Där ska bland annat orimliga kostnader vägas in. Det finns ingen tydlig vägledning för hur orimliga kostnader ska definieras, men vattenmyndigheternas arbetsgrupp för ekonomisk analys ska ta fram kriterier. Vattendelegationen förde fram att det finns rättsfall där man belyst hur bedömning av rimlighet ska göras, och modeller som använts för att göra avvägningar mellan kostnad och miljönytta. Historiskt har båtnaden för ett markavvattningsföretag varit ett viktigt beslutsunderlag för tillstånd. Denna typ av information kan användas som underlag när vattenmyndigheterna tar fram sina kriterier.

Inom projektet har det diskuterats om även sänkta sjöar ska inkluderas. Arbetet behöver dock begränsas och i juridisk mening är inte sänkta sjöar markavttningsföretag. Detta talar för att prioritera bort sjöarna i dagsläget. I vissa dikesföretag ingår sänkta sjöar eftersom de utgör en förutsättning för dikesföretagets dränerande funktion, vilket komplicerar bilden.

9. Lägesrapport pågående ärenden

Malin Pettersson gav en lägesrapport om ärendet rörande Uppsala reningsverk, som varit uppe på tidigare möten, se bild 50–56 i bilaga 1. Vattendelegationen har också fått information om detta via mail skickat den 1 februari.

Nytt sedan sist är att Vattenmyndigheten tillsammans med övriga inblandade i målet har blivit kallade till Nacka tingsrätt den 24 mars för en muntlig förberedelse. Vattenmyndigheten deltar i egenskap av expertmyndighet.

Sedan Vattenmyndigheten skrev sina yttranden i ärendet har det kommit en dom som är relevant för detta ärende, där begreppet att "äventyra att MKN nås" tolkas. Domen rör tillstånd för Lidköpings reningsverk. Vattenmyndigheternas jurister tittar på domen och vad den kan innebära för oss.

Delegationen framförde att kansliet har gjort ett bra jobb med yttrandena. De är tydligt formulerade och det är lätt att följa vårt resonemang.

10. Kommande möten

Datum för vattendelegationens möten under 2022 har fastställts enligt nedan:

- 13 juni
- 22 september (nationellt möte)
- 29 november

Det nationella mötet kommer att hållas på Linnéuniversitetet i Kalmar. I vanlig ordning anordnas en gemensam middag kvällen före mötet.

11. Övriga frågor

Delegationen framförde önskemål om att få information om aktuella domar som är relevanta för vattenförvaltningen. Kansliet tar med sig förslaget och ser till att det kommer med som en punkt på mötet den 13 juni. Vattenmyndigheterna har en grupp jurister som bevakar domar och rättsfall vilka kan stötta och bidra med underlag för detta.

12. Mötet avslutas

Ordförande tackade för ett bra möte med intressanta diskussioner. Vattendelegationen tackade därefter av Anna Linusson som efter drygt två år som vattenvårdsdirektör nu går över till en tjänst på Miljömärkning Sverige.

Ordförande förklarade därefter mötet avslutat.

Vid protokollet: Jenny Caruso

Justeras:

Ulrica Gradin (ordf., vikarierande Landshövding)

Stefan Löfgren

Bilagor:

Bilaga 1 Presentationer från mötet

Uppföljningspunkter

Vad	Vem	Till när
Lägga in aktuella rättsfall som diskussionspunkt på kommande delegationsmöte.	Kansliet	13 juni